



International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

DOI Number:<http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.16.8>

Volume 7/4

2023 p. 133-148

ANTONIE DE EXUPERY’NİN “KÜÇÜK PRENS” ESERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİLERİNİN EREK ODAKLI ÇEVİRİ KURAMI BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

THE COMPARATIVE EXAMINATION OF TURKISH TRANSLATIONS OF ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY’S “THE LITTLE PRINCE” IN THE CONTEXT OF THE TARGET-ORIENTED TRANSLATION THEORY

Sare Nur CİRİT*

Zeynep ARKAN**

ÖZ

Dünyada en çok okunan kitaplardan biri olarak bilinen “*Küçük Prens*” 1943 yılında hem pilot hem de yazar olan Fransız *Antoine de Saint-Exupéry* tarafından yazılmıştır. Eser kapsamında yetişkinlerin dünyası küçük bir çocuğun bakış açısı ile sunulmuştur. En çok satılan kitap olarak da tanınan eser pek çok dile çevrilmiştir. Bu bağlamda araştırma “Küçük Prens”adını taşıyan bu kitaba odaklanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Antoine de Saint-Exupéry’nin *Küçük Prens* adlı eserinin Ayşe Nur (Azra Erhat) ve Tomris Uyar tarafından yapılan çevirilerinin Gideon Toury’nin “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” öncül normlara göre karşılaştırılarak betimleyici olarak incelenmesidir. Bu bağlamda belirtilen çevirilerden on beş örnek seçilmiş ve örneklerin kuram bağlamında “yeterli çeviri”ya da “kabul edilebilir çeviri” olup olmadığı değerlendirilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile yapılmıştır. Çalışma yapılırken veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında, Tomris Uyar’ın çeviri tercihlerinin daha erek odaklı ve erek kültüre yakın olduğundan dolayı “kabul edilebilir çeviri”, Ayşe Nur (Azra Erhat)’un çeviri tercihlerinin daha kaynak dile bağlı kalınarak yapıldığı ve bu yüzden “yeterli çeviri”olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle seçilen çeviri örneklerinin başka bir kuram çerçevesinde değerlendirilmesi önerilmiştir.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviri ve Kültürel Çalışmalar Yüksek Lisans Programı E-mail: cirit.sarenur@hbv.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4951-6177 Ankara, Türkiye.

** Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, E-mail: zeynep.arkan@hbv.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0534-186X, Ankara, Türkiye.

Bunun yanında çocuk edebiyatı alanında çeşitli dillerdeki eserlerin çevirilerinin de farklı kuramlar kapsamında incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çeviribilim, Erek Odaklı Kuram, Gideon Toury, Antoine de Saint-Exupery, Küçük Prens

ABSTRACT

Known as one of the most widely read books in the world "The Little Prince" was written in 1943 by the French writer *Antoine de Saint-Exupery*, who was also a pilot. In the work, the world of grown-ups is presented from perspective of a small child. Known as one of the bestsellers, the book has been translated into many languages. In this context the research focuses on the book titled "*The Little Prince*". The aim of this study is to descriptively examine the translations of *Antoine de Saint-Exupery's "The Little Prince"* by Ayşe Nur (Azra Erhat) and Tomris Uyar and comparing them according to Gideon Toury's "Target Oriented Translation Theory" initial norms. Related to this, fifteen examples were selected from the translations and evaluated whether the examples are "acceptable" or "adequate". The data of the research were evaluated using the descriptive analysis method. In the light of findings obtained from the study, Tomris Uyar's translation preferences were considered as "acceptable translation" in the cause of her choices being more target oriented. On the other hand Ayşe Nur (Azra Erhat)'s translation preferences were evaluated as "adequate translation" because they were made by adhering more closely to the source language. Based on the finding obtained, it is recommended to evaluate the selected examples within a different framework of another theory. In addition, examining translation samples from the field of children's literature in various languages under different theories will contribute to the field.

Keywords: *Translation Studies, Target-Oriented Theory, Gideon Toury, Antoine de Saint-Exupery, The Little Prince*

1.GİRİŞ

Çeviri bir dildeki kelime, söz öbeği ya da cümlenin bir dilden başka bir dile sözlü veya yazılı olarak aktarılması, bir anlamın başka bir dilde ifade edilmesidir. Yüzyıllardır devam eden bu olgu diller arası dilsel ve kültürel bir aktarımdır. Kültürler arası bu aktarım ve etkileşim çevirinin yapıldığı dilin, edebi, bilimsel anlamda da gelişimine yardımcı olur. Bir dilin gelişip kullanılmaya başlanmasından beri çeviri hep vardır. Bu yüzden insanlığın gelişiminde en büyük araçlardan birinin çeviri olduğu bilinmektedir. Mounin'e göre çeviri, iki dillilik durumu ve diller arasında etkileşim noktasıdır. Bu bağlamda çeviri iki dilin birleştiği kaynak olarak da nitelendirilebilir (Mounin, 1967:61). Çeviri için aynı zamanda kültür ve diller arasındaki anlaşmazlık ve farklılıkların kapatıcısı tanımı yapılabilir (Mounin, 1967:61). Çevirmenin katkısı da çeviri sürecinde oldukça önemlidir. Çeviri hakkında bir diğer görüş iyi ve net bir çeviri her zaman çevirmenin yorumu ve terim aktarımının karışımı ile ortaya çıkar şeklindedir (akt.Seleskovitch, 1986). Cicero,

De Optimo Genere Oratorum (M.Ö. 46) adlı eserinde çevirmenler için çeviri stratejisini iki ana yönteme indirger ve “*tercüman bir dilden başka bir dile aktarımda ya bir çevirmen gibi ya da bir hatip gibi davranılabilir*” der.

Bu şekilde tanımları bulunan çeviri ile ilgili zaman içerisinde çeviri kuramları ile teorik temeller ileri sürülmüştür. Toury (1980) çeviri etkinliğinin bir kültüre ait olan metnin bir yabancı, başka bir kültüre aktarımı yapılarak oluştuğunu belirtmiştir. Bu bağlamda çevirinin hem kültürler arası hem de diller arası iletişimi sağlamasının yanı sıra metinler arası bir iletişim kurduğunu da ifade etmektedir (Öztürk, 2021: 3). Işın Bengi Öner Toury’nin kuramını ürün, çözüm, erek-odaklı, tarihsel, ilişkisel, işlevsel, devingen, dizgesel ve betimleyici bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Öner, 2001, ss.82-85). Çeviri sürecinde alınan kararların bilinçli olması gerektiğini savunan bu kuramın en önemli özelliğinin erek odaklı olması ve çevirmeni kısıtlayan normların (öncül normlar, süreç öncesi çeviri normları ve çeviri süreci normları) çeviri sürecine dahil olmasıdır (Zeytinkaya, 2016, s 37). Gideon Toury “*In Search of a Theory of Translation*” adlı kitabında çeviri sürecine başından sonuna kadar yön veren normlardan bahsetmektedir (Toury 1980, ss. 51-62). Toury bu normları üç başlıkta incelemiştir:

a) Öncül Normlar: Çevirmenin kaynak odaklı mı yoksa erek odaklı mı çeviri yapacağına karar verdiği normlardır. Ayrıca çevirmen tarafından kaynak metinde geçen normlar ile erek kültürün normları arasında seçim yapılır (Toury, 1995).

b) Süreç-Öncesi Normlar: Süreç-öncesi çeviri normları, çeviriye başlanmadan önce alınan kararları kapsamaktadır. Toury’e göre süreç öncesi normlar birbirleriyle bağıntılı olarak çevirinin doğası ve varlığı ile ilgili normlar ve çevirinin doğrudanlığıyla ilgili normları içermektedir (Toury, 1995).

c) Çeviri Süreci Normları: Çeviri sırasında alınan kararları içermektedir. Çeviri süreci normları, matriks ve metinsel normlar olarak ikiye ayrılır (Toury, 1995).

Çevirinin kaynak dizge normları doğrultusunda mı yoksa erek dizge normları doğrultusunda mı yapılacağı konusunda çevirmenin çeviriye başlarken benimsediği yöntemden yola çıkarak saptamış olduğu öncül norm belirleyicidir (Ece, 2007:52). Etienne Dolet’e (1535) göre ise çevirmen sözcüğü sözcüğüne çevriden kaçınmalıdır. Dolet erek metnin de önemli olduğunu savunmuştur ve erek metni oluştururken çevirmen tarafından alınan bütün kararların temelinde “*özgün metindeki titremi doğru olarak verebilme*” amacı yatmalıdır. (Bengi, 1993:28).

Çevirmen çeviri yaparken sadece çevrilen metnin erek okuyucuya vermek istediği mesajı değil aynı zamanda kaynak metnin yazıldığı dilin kültürünü de erek metne ve kültüre aktarmış olur. Kaynak metinden erek metne yapılan çevirilerde kaynak metindeki öğelerin erek metin okuyucusunun kültür ve dil öğelerine göre değiştirilmesine yerelleştirme diğer bir deyişle lokalizasyon adı verilir. Yerelleştirme, kaynak metindeki içeriği bölge, yöre ve ülkelere göre uyarlayarak çevirinin dil sınırlarını aşmaktır. Bunun için çevirmenin sadece kaynak ve hedef dilin yapısına hâkim olması yeterli olmayabilir.

Hem kaynak hem de erek metnin okuyucularının yaşam tarzı, kültürü, iletişim kurma şekli, örf ve adetleri, atasözleri, deyimlerine de hâkim olması gereklidir (Baker, 1992).

Her edebi türde olduğu gibi çocuk edebiyatının da çeviride yeri oldukça büyüktür. Çocuk edebiyatında çeviri yaparken hedef kitlenin çocuklar olduğu ve çevirinin de bu hususun göz önünde bulundurulması yapılması gerektiği önemlidir. Çocuk edebiyatı göz önüne alındığında, yetişkin edebiyatı ile olan benzerliklerinin yanı sıra, kendine özgü özellikleri olan bir alandan da söz edilmiş olur. Çocuk edebiyatı, yazarı, çizeri, editörü, yayıncısı yetişkin olan bir alandır (Neydim, 2006:101). Aynı durum, çeviri çocuk edebiyatı içinde geçerlidir. Metnin çocuk için uygunluğunu, yararları taraflarını, zararlı taraflarını belirleyen, gerektiğinde metne sansür uygulayan ve müdahale eden kişi, metni yazan, çizimlerini yapan, yayınlayan, metni kullanan eğitimci, kütüphaneci ve eleştirmen kısacası sürece dahil olan herkes yetişkindir. Bu durumda çevirmenin sorumluluğunda olan iki şey vardır. Biri çözümleyicilik diğeri ise duyarlılık. Burada aslında bahsedilen durum metnin erek dilde doğal şekilde okunabilmesi ve özgün bir yapının sahip olması gereken değerleri içermesi, yani yazınsal olarak bir bütünlük oluşturmasıdır (Neydim, 2006: 102).

Konu bağlamında yapılan literatür taraması sonucunda "*Toury'nin Erek Odaklı Kuramı*" bağlamında birçok araştırma olduğu görülmüştür. Bu kapsamda Zeytinkaya'nın (2016) "*Bedrettin Tuncel'in 'İnsandan Kaçan' romanının çevirisini Erek Odaklı Kuram*" bağlamında incelediği çalışma öne çıkmaktadır.

Başka bir çalışmada Sarı-Söylemez, (2022); "*George Orwell'in '1984' adlı romanının iki farklı Türkçe çevirilerini Erek Odaklı Kuram çerçevesinde 'kabul edilebilirlik' ve 'yeterlilik' açısından karşılaştırarak incelemiştir.*

Bu kapsamda gerçekleştirilmiş olan bir başka çalışma, Genç ve Yalçın (2021) tarafından ortaya konmuştur. Araştırma çerçevesinde Jean Cocteau'nun "*Dehşet Çocuklar*" adlı eserini Erek Odaklı Kuram" bağlamında çeviri stratejileri ve işlemlerini inceleyerek değerlendirmişlerdir.

Ayrıca Neydim (2006) de "*Küçük Prens*" çevirileri çalışmasında Türkçe çevirilerdeki çevirmen kararlarını Erek Odaklı Kuram" bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı Antoine de Saint-Exupery tarafından yazılmış ve çocuk edebiyatının önde gelen eserlerinden biri olan Küçük Prens adlı kitabının Türkçe'ye 1953 yılında Ayşe Nur tarafından yapılan ilk çevirisi ile 1993 yılında Tomris Uyar tarafından yapılan çevirilerinin Gideon Toury'nin "*Erek Odaklı Çeviri Kuramı'nda*" geçen "öncül normlar" bağlamında incelenmesidir. Araştırma kapsamında aşağıdaki şu soruya cevap aranmıştır:

- Toury'nin "*Erek Odaklı Kuramı*" doğrultusunda '*Küçük Prens*' adlı eserin iki Türkçe çevirisindeki çevirmen tercihleri "kabul edilebilir çeviri" ve "yeterli çeviri" kategorilerinden hangisini temel almaktadır?

2. Yöntem

2.1 Araştırma Deseni

Bu çalışmanın temeli yorumlayıcı paradigmaya dayanmaktadır. Yorumlayıcı paradigma, bağlama önem veren, başkalarının dünyaya bakışlarını gören ve insan davranışları üzerinde yasaya benzeyen kuramları test etmektense empati kurmaya dayalı bir anlayışı benimsemeyi sağlamakla ilgilenen toplumsal araştırma tekniklerinin temelidir (Age, 122-128, akt. Demir, 2019:7-8140). Bu paradigmayla ilgili bir başka değerlendirme, yorumlayıcı paradigmanın, temelde ayrıntılı ve derinlemesine bir 'okuma' ile ilişkili olduğu ve gerçek anlamın gizli ve çoğu kez ilk bakışta görülmediği yönündedir (Özdemir, 2010:326). Özdemir'e göre yorumlayıcı paradigma ile örtük içeriğe ulaşmak için metnin ayrıntılı bir şekilde okunması, derinlemesine sorgulanması gereklidir (Özdemir, 2010:326). Yorumlayıcı paradigma teorik olarak nitel araştırmaya dayanmaktadır. Nitel araştırma ise bütüncül bir bakış açısı benimsenerek, araştırma sorularını yorumlayıcı bir yaklaşımla inceler (Karataş, 2015:63). Buna ek olarak nitel araştırma ile ilgili olarak Guba ve Lincoln (1994); nitel araştırmanın, yapılan çalışmaya ilişkin sorgulayan, yorumlayan ve araştırmanın biçimini anlamaya yönelik bir yöntem olduğunu belirtmiştir. (akt. Baltacı, 2019:369-70). Hatch'e (2002) göre; nitel araştırmada genellikle doküman, görüşme, gözlem ve söylev analizi gibi nitel veri toplama teknikleri kullanılır. Bunun yanı sıra, insan ile ilgili olgu ve olayların, sosyal hayatta ve doğal ortamda derin şekilde incelenmesinin temel unsur olduğu nitel araştırma, farklı disiplinleri birleştirebilecek özelliğe sahip bir araştırma yöntemidir (akt. Baltacı, 2019:370). Bu kapsamda, bu çalışmanın nitel araştırma yöntemi ile desenlendirilmesi eser kapsamında inceleme yorumlama ve değerlendirme yapılmasından dolayıdır.

2.2 Veri Toplama Teknikleri

Çalışma yapılırken nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizine başvurulmuştur. Doküman analizi, elektronik ve basılı olan materyal ve belgeleri inceleme ve değerlendirmeye almak için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Doküman analizinde de nitel araştırma için kullanılan diğer yöntemlerde olduğu gibi ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, konudan anlam çıkartmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin inceleme ve yorumlanması gerekmektedir (Corbin & Strauss, 2008: 15). Araştırma esnasında veriler elde edilirken öncelikle kaynak ve çeviri kitaplara ulaşılmıştır. Ardından çeviriler "*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*" ışığında incelenmiş, orijinal metne ne kadar bağlı kalınmış, çeviri yapılırken hedef kitlenin anlayış, kültür ve değerleri ne kadar dikkate alınmıştır. Ayrıca, çevirilerde ön planda tutulan unsurlar göz önüne alınmıştır. Bunun yanı sıra "*Erek Odaklı Çeviri Kuramı'nın*" kurallarından ve stratejilerinden hangilerini seçtiğini ve uyguladığı da tespit edilmiştir.

Çalışmada incelenen eser Küçük Prens, Fransızcada Le Petit Prince olarak adlandırılır. Eser Fransız yazar ve pilot Antonie De Saint Exupery tarafından yazılmış ve 1943 yılında yayınlanmıştır. Dünyada en çok satılmış ve okunmuş kitaplardan bir tanesidir. Kitabın

yazarı Antonie De Saint'in ailesi Fransız aristokrat bir ailedir. Yazar, küçüklüğünden beri uçaklara oldukça ilgilidir. Ayrıca, babasının onu sigorta şirketinde çalışması için zorunlu olarak Lyon'a göndermesinden önce Fransız ordusunda da subay olarak görev yapmıştır. Küçük Prens Adlı eserini de orduda görev yaptığı dönemde yazmıştır (Fondation Antouine de Saint Exupery, 2021).

Araştırmanın çerçevesinde değerlendirilen Antoine de Saint-Exupery'nin kitabı *Küçük Prens'in* Türkçe çevirileri; Ayşe Nur (Azra Erhat) tarafından yapılan ve *Doğan Kardeş Yayınevi*'nin yayınladığı ilk çevirisi ve Tomris Uyar tarafından yapılan 1993 tarihli *Can Yayınevi*'nin yayınladığı çevirisidir. Kitabın ilk çevirmeni Azra Erhat'ın eserleri çoğunlukla *Yeni Ufuklar* dergisinde yayınlanmış ve *Cumhuriyet*, *Vatan* ve *Milliyet Sanat* gibi dergi ve gazetelerde yazmıştır. Azra Erhat, Türk edebiyatında *Yeni Ufuklar* adıyla yayılan hümanizmin önde gelen isimlerinden biridir. Ayrıca çalışmalarında Halikarnas Balıkcısı ile hümanist anlayışın oluşmasında etkili, Batı Anadolu'daki Eski Yunan uygarlıklarını örnek almıştır. Azra Erhat, *Homeros*'tan *Illiada'nın* 1. cilt çevirisi ile *Habib Edip Törehan Bilim Ödülü*'nü, 3. cilt çevirisi sayesinde de 1961 *Türk Dil Kurumu Çeviri Ödülü*'nü kazanmıştır. (Türk Edebiyatçılar, 2023).

Cemal Süreya ve Ülkü Tamer ile birlikte "Papirüs Dergisi"nin kurucularından biri olan Tomris Uyar, *Yürekte Bukağı* ve ayrıca *Yaza Yolculuk* eserleri ile *Sait Faik Hikâye Ödülü*'nü kazanmıştır. Tomris Uyar'ın atmıştan fazla kitap haline gelmiş çevirisi bulunmaktadır. "*Küçük Prens*" eserinin Tomris Uyar tarafından yapılan çevirisi ilk olarak 1965 yılında *Bilgi Yayınevi* tarafından yayımlanmıştır (Kocacıbağ, 2018).

Bu çalışmada, kelimelerin Türkçe karşılıkları ve İngilizce anlamlarının tespiti için *Red House* İngilizce-Türkçe sözlükten ve *Oxford Yayınları*'nın İngilizce-İngilizce sözlüğünden yararlanılmıştır.

2.3 Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen bulgular incelenirken betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, farklı veri toplama teknikleri kullanılarak elde edilmiş olan verilerin daha önceden belirlenmiş olan temalar bağlamında özetlenmesi ve yorumlanması ile yapılır (Yıldırım- Şimşek, 2003: 34). Betimsel analiz yapılırken öncelikli amaç önceden elde edilmiş olan bulguların okuyucuya yorumlanarak ve özetlenerek sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 34). Bir diğer ifadeyle betimsel analiz verilerin orijinal şekline bağlı kalınarak betimsel olarak okuyucuya aktarılmasıdır (Walcott,1994).

Bu bilgiler ışığında analiz aşamalarında; önce elde edilen bulguların araştırma soruları kapsamında betimlemesi yapılmıştır. Daha sonra çeviri örnekleri seçilme ve bu çeviriler Gideon Toury'nin "*Erek Odaklı Çeviri Kuramına*" göre incelenmiş ve çevirilerin "yeterli çeviri"ya da "kabul edilebilir"çeviri oldukları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Toury'nin çevirilerin tespiti için oluşturduğu normlar göz önünde bulundurulmuştur.

2.4 Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik-güvenirlik nicel araştırmalardan daha farklı şekilde ele alınır. Nitel araştırmalarda için geçerlik güvenilirlikten çok inandırıcılık ön planda olmalıdır (Lincoln-Guba, 1986). Bu bağlamda araştırmanın geçerliliğini artırmak “inandırıcılık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik, aktarılabilirlik”stratejileri kullanılmıştır (Lincoln-Guba, 1986). Bu stratejilerden inandırıcılıkla ilgili olarak bu çalışmada araştırmacının rolü veri toplama süreci ile sınırlıdır. Çalışmanın amacı ve içeriği araştırmacının uzmanlık alanı olan eviribilim kapsamında olduğu için araştırmacının araştırmaya kurumsal boyutta katkı sağlaması hedeflenmiştir. Güvenilebilirlik için erek odaklı eviri kuramı çerçevesinde bulgular aktarılmıştır. Onaylanabilirlik için bulgular araştırma konusu çerçevesinde alıntılarla desteklenmiş ve yapılan yorumlar ve elde edilen bulgular araştırmanın amacı doğrultusunda düzenlenmiştir. Aktarılabilirlik ile ilgili olarak çalışma konusu diğer araştırmacılar tarafından yeniden araştırılırken başka çalışmalara da ışık tutabilecek şekilde yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini güçlendirmek için eviribilim ve eviribilim kuramları alanında bir uzmandan yardım alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bulguları, eserin İngilizce evirisi, Ayşe Nur (Azra Erhat)’ın çevirisi ve Tomris Uyar’ın çevirisi olarak üç bölüm halinde tablolaştırılmıştır. Eserden seçilen bölümlerin evirileri Gideon Toury’nin “*Erek Odaklı Kuramı*” ışığında, “yeterli eviri”ya da “kabul edilebilir eviri”olarak özömlenmeye çalışılmıştır. Bulgularda kaynak metinden alınan örnekler orijinal haliyle bırakılmış, Ayşe Nur (Azra Erhat)’un çevirisi “eviri1”, Tomris Uyar’ın çevirisi “eviri2”şeklinde adlandırılmıştır. Tüm örneklerde *Red House* İngilizce-Türkçe sözlüğüne ve *Oxford* İngilizce-İngilizce sözlüklerine başvurulmuştur.

ÖRNEK 1

Kaynak Metin	eviri 1	eviri 2
“And as I had with me neither a mechanic nor any passengers, I set myself to attempt the difficult repairs all alone.”	“Yanımda ne makinist vardı ne de yolcu. Tek başıma bu güç onarım işine giriştim.” (s. 11)	“Uçakta ne makinist ne de yolcu bulunduğundan bu güç onarım işinin üstesinden tek başıma gelmeye hazırlandım.” (s. 11-12)

Kaynak metinde geçen “set myself”ifadesi “kendimi hazırladım”anlamına gelmektedir, eviri 1 de ifade “işine giriştim”şeklinde çevrilmiştir. Aynı ifade eviri 2 de “hazırlandım”olarak çevrilmiştir.

Bu bağlamda “*Erek Odaklı eviri Kuramı*” çerçevesinde yapılan çeviride tercih yapıldığı için eviri 1 “kabul edilebilir eviri”olarak değerlendirilmiştir. Çeviri 2 ise daha kaynak metin odaklı bir eviri olduğundan dolayı “yeterli eviri”olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 2

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"I jumped to my feet, completely thunderstruck." (p. 6)	"Yıldırım çarpmış gibi yerimden fırladım." (s. 12)	"Beynimden vurulmuşçasına yerimden fırladım." (s. 12)

Kaynak metinde geçen "thunderstruck"ifadesinin sözlük anlamı "yıldırım çarpmış"şeklindedir. Çeviri 1'in tercümanı tarafından "yıldırım çarpmış gibi"olarak çevrilmiştir. Çeviri 2 de aynı ifade "beynimden vurulmuşçasına"şeklinde çevrilmiştir.

Çeviri 1'in çevirmeni kaynak metne bağlı kalmayı ve ifadeyi birebir çevirmeyi tercih etmiştir. Bu bağlamda çeviri 1 "Erek Odaklı Çeviri Kuramı" çerçevesinde "yeterli çeviri"olarak değerlendirilmiştir. Çeviri 2'deki çeviri tercihi daha erek odaklı bir çeviri tercihi olduğu için kuram bağlamında "kabul edilebilir çeviri"olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 3

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"Now I stared at this sudden apparition with my eyes fairly starting out of my head in astonishment. Remember, I had crashed in the desert a thousand miles from any inhabited region."(p. 6)	"Gözlerim faltaşı gibi açık, bu görüntüye bakakaldım. Unutmayın ki insanların bulunduğu yerlerden kilometrelerce ötedeydim." (s. 12)	"Gördüklerim karşısında gözlerim faltaşı gibi açılmıştı. Unutmayın ki en yakın köyden bin mil uzakta bulunuyordum." (s. 12)

Kaynak metinde geçen "my eyes fairly starting out of my head " ifadesinin karşılığı "gözlerim kafamdan dışarı fırlıyor"şeklindedir. İfade her iki çeviride de "gözlerim faltaşı gibi açıldı"şeklinde çevrilmiştir.

Bu çerçevede "Erek Odaklı Çeviri Kuramı" kapsamında her iki çeviri de "kabul edilebilir çeviri"olarak nitelendirilmiştir.

ÖRNEK 4

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"When a mystery is too overpowering, one dare not disobey. Absurd as it might seem to me, a thousand miles from any human habitation and in danger of death, I took out of my pocket a sheet of paper and my fountain-pen."(p. 7)	"Kafası allak bullak oldu mu, söz dinlemelik edemez insan. İnsanların oturduğu yerlerden kilometrelerce ötede, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya iken, resim çizmenin anlamsızlığını bile bile, cebimden bir parça kağıtla bir dolmakalem çıkardım." (s. 14)	"Bir olaydaki gizlilik payı belirli düzeyi aştıktan sonra eliniz kolunuz bağlanır. İnanmayacaksınız ama en yakın köyden bin mil uzakta ve ölümle her an yüz yüze olduğum halde cebimden bir parça kâğıt ve bir dolmakalem çıkardım." (s. 14)

Kaynak metinde geçen "When a mystery is too overpowering,"ifadesinin karşılığı "gizem fazla baskın olduğunda"şeklindedir. Çeviri 1 de "Kafası allak bullak oldu mu,"olarak çevrilmiştir. Aynı ifade çeviri 2 de " Bir olaydaki gizlilik payı belirli düzeyi aştıktan sonra"olarak çevrilmiştir.

Bu bağlamda çeviri 1 “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” çerçevesinde erek kültüre daha yakın çeviri tercihi yapıldığı için “kabul edilebilir çeviri” olarak nitelendirilmiştir. Çeviri 2 bu ifadenin birebir anlamını karşılamamakta, ancak erek dilden daha çok kaynak metne yakındır. Bundan dolayı Çeviri 2 bu ifade bağlamında “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” “yeterli çeviri” olarak değerlendirilmiştir.

Kaynak metindeki “one dare not disobey” ifadesinin karşılığı “itaatsizlik edemez”dir. Çeviri 1 de “dinlemezlik edemez insan” olarak çevrilmiştir. Çeviri 2 de aynı ifade “eliniz kolunuz bağlanır” olarak çevrilmiştir.

Bu bağlamda çeviri 1; “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” ışığında erek odaklı olduğundan dolayı bu ifade için “kabul edilebilir çeviri” olarak nitelendirilmiştir. Çeviri 2 de kaynak metne bağlı kalmamış erek odaklı bir çeviri olduğu için “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” çerçevesinde “kabul edilebilir çeviri” olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 5

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"So you, too, come from the sky! Which is your planet?" (p.9)	"-Demek sen de gökyüzünden geliyorsun, diye ekledi. Hangi gezegendensin?" (s.16)	"Demek sen de gökten geliyorsun," diye ekledi. "Hangi gezegendensin bakalım?" (s.17)

Kaynak metindeki cümle “Demek sen de gökyüzünden geliyorsun! Hangi gezegendensin” anlamına gelmektedir. Çeviri 1 de cümle birebir çeviri tercihleri yapılarak çevrilmiştir. Çeviri 2 de bulunan “bakalım” ifadesinin kaynak metinde bir karşılığı yoktur.

Bu bağlamda “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” bağlamında çeviri 1 “yeterli çeviri”, çeviri 2 “kabul edilebilir çeviri” olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 6

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"You can imagine how my curiosity was aroused by this half-confidence about the "other planets." (p.9)	"Düşünün nasıl bir merak uyandırmıştı bende «başka gezegenler» üstüne yarı buçuk açılması.” (s. 17)	"Ağzından kaçırdığı “başka gezegenler” sözü beni nasıl meraklandırmıştı, düşünün artık.” (s. 17)

Kaynak metinde geçen “you can imagine” ifadesi “hayal edebilirsiniz” anlamına gelmektedir. “Bu ifade her iki çeviride de “düşünün artık” olarak çevrilmiştir. Bu çeviri tercihi kaynak metinden çok erek dilde anlaşılmasını hedefleyen bir çeviri tercihidir.

Bu bağlamda “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” kapsamında her iki çeviri de “kabul edilebilir çeviri” olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 7

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"I have serious reason to believe that the planet from which the little prince came is	"Küçük Prens'in geldiği gezegenin Asteroid B-612 olduğu konusunda yabana	"Küçük Prens'in geldiği gezegenin „Asteroid B-612“ olduğu konusunda yabana

the asteroid known as B612. This asteroid has only once been seen through the telescope. That was by a Turkish astronomer, in 1909. On making his discovery, the astronomer had presented it to the International Astronomical Congress, in a great demonstration. But he was in Turkish costume, and so nobody would believe what he said."(p.11)	atılmayacak kanıtlarım var. Bu asteroid bir tek defa 1909 yılında teleskopla görülmüş, gören de bir Türk bilgini imiş. Bu gökbilimci Uluslararası Gökbilimi Kongresinde buluşunu uzun uzadıya açıklamış; ama şalvar, cepken ve fesli kılığında ötürü kimse değer vermemiş sözüne." (s.18-20)	atılmayacak kanıtlarım var. Bu gezegeni bir zamanlar teleskopla ilk kez gören biri olmuş: 1909'da bir Türk gökbilimcisi. Bu konuda hazırladığı raporu Uluslararası Gökbilimciler Kurultayı'na sunmuş. Ama başında fes, ayağında şalvar var diye sözüne kulak asan olmamış." (s.20)
--	--	--

Kaynak metinde geçen "serious reason" ifadesi "önemli kanıtlar" anlamına gelmektedir. İfade her iki çeviride de "yabana atılmayacak kanıt" olarak çevrilmiştir. "Turkish costume" ifadesi ise "Türk kıyafeti" anlamına gelmektedir. Bu ifade de çeviri 1 de "şalvar, cepken ve fesli kılığında" çeviri 2 de ise "başında fes ayağında şalvar" olarak çevrilmiştir.

Bu bağlamda çeviri tercihleri kaynak metin odaklı değil erek metin odaklı olduğu için her iki çeviri de "Erek Odaklı Çeviri Kuramı" bağlamında "kabul edilebilir çeviri" olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 8

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"Fortunately, however, for the reputation of Asteroid B-612, a Turkish dictator made a law that his subjects, under pain of death, should change to European costume. So in 1920 the astronomer gave his demonstration all over again, dressed with impressive style and elegance. And this time everybody accepted his report." (p. 11)	"Mutlu bir rastlantıyla, Asteroid B-612'nin ünü kurtuldu. Çünkü dediği dedik bir Türk önderi halkını, ölüm cezasıyla korkutarak, Avrupalılar gibi giyinmeye zorladı. Bunun üzerine aynı gökbilimci 1920'de açıklamasını batılı bir kılıkla yaptı. Ve bu sefer herkes onun görüşüne katıldı." (s.20)	"Bereket versin, Asteroid B-612'nin onurunu kurtarmak için dediği dedik bir Türk önderi tutmuş, bir yasa koymuş: Herkes bundan böyle Avrupalılar gibi giyinecek, uymayanlar ölüm cezasına çarptırılacak. 1920 yılında aynı gökbilimci bu kez çok şık giysiler içinde kurultaya gelmiş. Tabii bütün üyeler görüşüne katılmışlar." (s.21)

Kaynak metinde geçen "fortunately" ifadesi "neyse ki" anlamına gelmektedir. Bu ifade çeviri 1 de "mutlu bir rastlantıyla" şeklinde, çeviri 2 de ise "bereket versin" olarak çevrilmiştir.

Bu bağlamda çeviri 1'in kaynak metinde geçen ifadeye daha yakın anlamlıdır. Bu yüzden çeviri 1 "yeterli çeviri" olarak değerlendirilmiştir. Çeviri 2'deki çeviri tercihi erek odaklı bir çeviri tercihi olduğu için "kabul edilebilir çeviri" olarak nitelendirilmiştir.

ÖRNEK 9

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"I was very much worried, for it was becoming	"Çok dertliydim; motordaki bozukluk çok	"Uçağımın durumu hafife alınır cinsten değildi, bu

clear to me that the breakdown of my plane was extremely serious. And I had so little drinking-water left that I had to fear for the worst.”(p.17)	önemli görünüyordu. İçme suyumuz da günden güne azaldığından, geleceği karanlık görmeye başlamıştım.” (s.29)	yüzden tasalar içindeydim. Öte yandan içme suyum da bitmeye yüz tuttuğundan başıma gelecekleri korkuyla bekliyordum.” (s.32)
--	--	--

Kaynak metinde geçen “extremely serious” ifadesi “önemli derecede ciddi” anlamına gelmektedir. Çeviri 1 de ifade “çok önemli” çeviri 2 de ise “hafife alınır cinsten değil” olarak çevrilmiştir.

Çeviri 1 ifadenin anlamına daha yakınken çeviri 2 daha erek odaklıdır. Bu bağlamda çeviri 1 “yeterli çeviri” çeviri 2 “kabul edilebilir çeviri” olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 10

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
“Flowers are weak creatures. They are naïve. They reassure themselves as best they can. They believe that their thorns are terrible weapons . . .” (p. 17)	“Çiçekler zayıftır, saftır. Tehlikelere karşı koymak için, ellerinden geleni yaparlar. Hem onlar dikenleriyle kendilerini çok güçlü sanırlar...” (s. 29)	“Çiçekler zavallı yaratıklardır. Kötülük nedir bilmezler. Ellerinden geldiğince kendilerine güvenmeye çalışırlar. Dikenlerine bakıp bakıp güçlü olduklarını sanırlar.” (s.32)

Kaynak metinde geçen “Flowers are weak creatures. They are naïve”ifadesi “Çiçekler zayıftır. Naiflerdir” anlamına gelmektedir. Çeviri 1 de “ Çiçekler zayıftır, saftır.”olarak çevrilmiştir. “they are”ifadesi çevrilmemiş olsa da yapılan çeviri tercihleri kaynak metne yakındır. Aynı ifade çeviri 2 de “ Çiçekler zavallı yaratıklardır. Kötülük nedir bilmezler.”olarak çevrilmiştir.

Bu bağlamda, çeviri 1 “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” bağlamında “yeterli çeviri”olarak değerlendirilmiştir. Çeviri 2’deki çeviri tercihleri erek dile daha yakındır. Bu bağlamda çeviri 2 kuram kapsamında “kabul edilebilir çeviri”olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 11

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
“Then she forced her cough a little more so that he should suffer from remorse just the same.”(p.20)	“Çiçek daha sert öksürmek için kendini zorladı. Küçük Prens’e vicdan azabı çektirmek istiyordu.” (s.34)	“Üste çıkan Küçük Prens”i incitmek için daha hızlı öksürmeye başladı.” (s.38)

Kaynak metindeki “suffer from remorse”ifadesinin anlamı “vicdan azabı duymak”tır. Bu ifade çeviri 1 de “vicdan azabı çektirmek”olarak çevrilmiştir. Bununla birlikte, çeviri 2 de “üste çıkan”olarak aktarılmıştır.

Bu bağlamda çeviri tercihi kaynak metindeki ifadenin birebir karşılığı olduğu için çeviri 1 “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” bağlamında “yeterli çeviri”, çeviri 2 kaynak metinden bağımsız erek dil odaklı bir çeviri olduğu için Erek Odaklı Çeviri Kuramı bağlamında “kabul edilebilir çeviri”olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 12

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
--------------	----------	----------

"If I ordered a general," he would say, by way of example, "if I ordered a general to change himself into a sea bird, and if the general did not obey me, that would not be the fault of the general. It would be my fault." (p.24)	"Bir generale deniz kuşu olmasını buyursam da general sözümü yerine getirmese, suç generalin değil, benim olur" der dururdu." (s.40)	"Eğer ben bir generale," diye örnek gösterirdi, "eğer bir generale bir martı olmasını buyurursam, sözü edilen general de dediğimi yapmazsa, suç onun değil benimdir." (s.44)
---	--	--

Kaynak metinde geçen "If I ordered a general," ifadesi "eğer bir generale emir verirsem" anlamına gelmektedir. Bu ifade çeviri 1 de yer almamaktadır. Çeviri 2 de ise "Eğer ben bir generale," olarak ifadeyi birebir karşılayan bir ifade tercihi yapılmıştır. Bununla birlikte, cümlelerin geriye kalan bölümlerine bakıldığında kaynak metinde geçen "sea bird" ifadesi çeviri 1 de; kelimenin birebir karşılığı olan "deniz kuşu" olarak çevrilirken, çeviri 2 de ise "martı" olarak çevrilmiştir. Buna ek olarak "if the general did not obey me" ifadesi de çeviri 1 de birebir çevrilirken, çeviri 2 de ise "sözü edilen general" ifadesi çeviriye eklenmiştir.

Bu bağlamda değerlendirme yapıldığında çeviri 2 çoğunlukla erek dile yakın ifadeler içerdiği için "kabul edilebilir çeviri", çeviri 1 de ilk kısımda kaynak metinden çıkarılan ifadeler olmasına rağmen çoğunlukla kaynak metne yakın çeviri tercihi ile çevrildiği için "yeterli çeviri" olarak değerlendirilmiştir.

ÖRNEK 13

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"Five-hundred-and-one million what?" repeated the little prince, who never in his life had let go of a question once he had asked it." (p.30)	"Bir soru sordu mu, taş çatlarsa ondan vazgeçmeyen Küçük Prens "Beş yüz bir milyon ne?" diye sordu." (s.47)	"Bir soru sordu mu karşılığını alıncaya kadar susmayan Küçük Prens tekrarladı: „Beş yüz bir milyon ne?" (s.55)

Kaynak metindeki "who never in his life had let go of a question once" ifadesi "hayatında hiçbir zaman sorduğu sorudan vazgeçmeyen biri" anlamına gelmektedir. İfade çeviri 1 de "taş çatlarsa ondan vazgeçmeyen" olarak çevrilmiştir ve "taş çatlarsa" ifadesinin kaynak metinde bir karşılığı yoktur. İfade erek dile bağlı bir unsurdur. Aynı ifade çeviri 2 de "Bir soru sordu mu karşılığını alıncaya kadar susmayan" olarak çevrilmiştir. Bu çeviri kaynak metindeki ifadenin birebir karşılığı olmasa da kaynak metne bağlı kalınarak yapıldığı gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda çeviri 1 "Erek Odaklı Çeviri Kuramı" kapsamında "kabul edilebilir çeviri" olarak, çeviri 2 "yeterli çeviri" olarak nitelendirilmiştir.

ÖRNEK 14

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"I follow a terrible profession. In the old days it was reasonable. I put the lamp out in the morning, and in the evening I lighted it again. I had	"-Korkunç bir mesleğim var, dedi. Eskiden bu için bir anlamı vardı: Feneri sabah söndürür, akşam	"Lanet bir iş bu benimki," dedi. "Eskiden akıl ererdi. Sabah söndürür, akşam yakardım. Günün geri kalan saatlerinde dinlenir, gecenin

the rest of the day for relaxation and the rest of the night for sleep." (p.33)	yakardım. Gündüz dinlenir, gece de uyurdum..." (s. 52)	geri kalan saatlerinde uyurdum." (s.60)
---	--	---

Kaynak metindeki "terrible profession" ifadesi "berbat iş" anlamına gelmektedir. Çeviri 1 de "korkunç bir meslek"; çeviri 2 de ise "lanet bir iş bu benimki" olarak çevrilmiştir.

Çeviri 1'deki çeviri tercihi kaynak metindeki ifadeyi birebir karşılamaktadır. Bu bağlamda çeviri 1 kaynak metne yakınlığından dolayı "*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*" bağlamında "yeterli çeviri" olarak değerlendirilmiştir. Çeviri 2'deki çeviri tercihi, kaynak metinde "lanet olası" ifadesinin karşılığı olmadığı için ve "bu benimki" ifadesi ile Türkçe 'deki devrik cümle yapısı kullanıldığı için erek dile yakınlığından dolayı "kabul edilebilir çeviri" olarak nitelendirilmiştir.

ÖRNEK 15

Kaynak Metin	Çeviri 1	Çeviri 2
"Then he went on with his reflections: "I thought that I was rich, with a flower that was unique in all the world; and all I had was a common rose. A common rose, and three volcanoes that come up to my knees-- and one of them perhaps extinct forever . . . That doesn't make me a very great prince . . ." (p.44)	"Sonra düşündü: "Ben dünyada eşi olmayan biricik çiçeğim var bilir, kendimi zengin sayardım. Oysaki, herkesin bildiği güller gibi bir gülüm varmış. Bu çiçek ve dizime gelen üç yanardağımla - biri de belki büsbütün sönmüştür-ben hiç de büyük bir Prens değilmişim..." dedi ve çayıra uzanarak ağladı." (s.67-68)	"Sonra da şunlar geldi aklına, „Eşsiz bir çiçeğim var diye kendimi zengin sanırdım. Oysa sıradan bir güle sahipmişim. Sıradan bir gül, ancak dizlerime yükselen biri belki hepten sönmüş üç yanardağ... Demek hiç de büyük bir prens değilmişim." (s.76)

Kaynak metinde geçen "Then he went on with his reflections:" ifadesi "sonra düşüncelere daldı" anlamına gelmektedir. Çeviri 1 de ifade "sonra düşündü", çeviri 2 de "sonra da şunlar geldi aklına" ifadeleri ile çevrilmiştir.

Kaynak metindeki "with a flower that was unique" ifadesi "eşsiz bir çiçek ile" anlamına gelmektedir. Çeviri 1 de "biricik çiçeğim var", çeviri 2 de "eşsiz bir çiçeğim var" ifadeleri ile çevrilmiştir.

Birinci ifade için çeviri 1'in çeviri tercihleri bakımından kaynak metne yakındır. İkinci ifade de ise "biricik" ifadesi "unique" kelimesinin birebir karşılığı olmadığından dolayı erek dile yakınlık söz konusudur. Çeviri 2 için "şunlar geldi aklına" ifadesi ile erek dile daha yakın bir çeviri tercihi yapılmıştır. İkinci ifade de için seçilen "eşsiz" kelimesi kaynak metindeki "unique" kelimesinin birebir karşılığı olduğu için erek dile daha yakındır. Bu bağlamda çeviri "yeterli çeviri", çeviri 2 "kabul edilebilir çeviri" olarak değerlendirilmiştir.

4. Tartışma

Bu çalışmada Antonie de Saint-Exupery'nin '*Küçük Prens*' adlı eserinin Ayşe Nur (Azra Erhat) ve Tomris Uyar tarafından Türkçeye yapılan çevirileri, Toury'nin "*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*" bağlamında öncül normlar çerçevesinde karşılaştırılarak incelenmiştir.

Çevirilerden seçilen örnekler öncül normlar kapsamında çevirilerin yeterli ve kabul edilebilir çeviri normlarına uygun olup olmadığına bakılarak seçilmiştir.

Literatür taraması sonucunda Toury'nin "*Erek Odaklı Kuramı*" bağlamında birçok araştırma olduğu görülmüştür. Örnek olarak Zeytinkaya (2016) Bedrettin Tuncel'in '*İnsandan Kaçan*' romanının çevirisini "*Erek Odaklı Kuram*" bağlamında incelemiştir. Makale kapsamında bu çalışmadan farklı olarak çeviri, Toury'nin süreç öncesi normları ve süreç normları da araştırmaya dahil edilerek değerlendirilmiştir.

Aynı şekilde Sarı ve Söylemez (2022) tarafından yapılan "*George Orwell'in '1984'*" adlı romanının incelemesinde, bu makale ile benzer şekilde, iki farklı Türkçe çeviri ele alınmıştır. Bu çeviriler karşılaştırmalı olarak "*Erek Odaklı Kuram*" çerçevesinde "kabul edilebilirlik" ve "yeterlilik" açısından incelenmiştir (Sarı-Söylemez, 2022).

Ek olarak Genç ve Yalçın (2021) Jean Cocteau'nun '*Dehşet Çocuklar*' adlı eserini bu çalışmadan farklı olarak, "*Erek Odaklı Kuram*" bağlamında çeviri stratejileri ve işlemlerini inceleyerek değerlendirme yapmışlardır.

Çocuk edebiyatı için çok önemli eserlerden birisi olan *Antonie de Saint-Exupery*'nin "*Küçük Prens*" adlı eseri üç yüz dile çevrilmiştir. İncelenen çevirileri dışında birçok Türkçe çevirisi de bulunmaktadır. Eserin Türkçeye yapılan çevirileri farklı kuramlar bağlamında karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu çalışmanın odak noktasını oluşturan Gideon Toury'nin "*Erek Odaklı Kuramı*" bağlamında yapılan karşılaştırmalı çeviri araştırması sadece Neydim (2006) tarafından ortaya konmuştur. Neydim (2006) araştırmasında, eserin Türkçe çevirilerindeki çevirmen kararlarını "*Erek Odaklı Kuram*" bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Neydim'e (2006: 109) göre "*Küçük Prens*" adlı eserin çevirilerinin tümü, kaynak metnin hedef kitlesinde uyandırdığı anlamı erek metnin kitlesinde aynı şekilde uyandıramamıştır. Bu çalışmada, Neydim'in araştırmasından (2006) farklı olarak, incelenen çeviri örneklerinden biri olan Tomris Uyar'ın çeviri tercihleri "*Erek Odaklı Kuram*" çerçevesinde "kabul edilebilir çeviri" olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Tomris Uyar'ın çevirisinin erek hedef kitlesi tarafından daha anlaşılabilir ve erek dile daha yakın bir çeviri yaptığı değerlendirilmiştir.

Bu araştırma; '*Küçük Prens*' romanının Türkçeye yapılan iki çevirisinin Toury'nin "*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*" çerçevesinde incelenmesi ile sınırlıdır. Türkçeye birden fazla çevirisi yapılmış olan eserin, Ayşe Nur (Azra Erhat) ve Tomris Uyar tarafından yapılan çevirileri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

5. Sonuç

Çocuk edebiyatında oldukça tanınan bir eser olarak "*Küçük Prens*", birçok dile çevrilmiştir. Bu çalışmada Tomris Uyar ve Ayşe Nur (Azra Erhat) tarafından Türkçeye yapılan iki çevirisinden seçilen örnekler, "*Erek Odaklı Kuram*" bağlamında incelenmiştir. Çevirilerden seçilen örnekler, Toury'nin öncül normları kapsamında "kabul edilebilir çeviri" ve "yeterli çeviri" olarak sınıflandırılmıştır. Çevirmenlerin yaptığı çeviri tercihleri, erek dilin uygunluğu ve kaynak metnin anlamının elverişliliğine göre değişiklik göstermiştir. Bu yüzden çevirileri sadece yeterli veya sadece kabul edilebilir çeviri olarak

değerlendirilemeyeceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte, yapılan çeviri tercihlerine bakıldığında, Tomris Uyar'ın çevirisindeki örnekler çoğunlukla “kabul edilebilir çeviri”, Ayşe Nur (Azra Erhat)'un yaptığı çevirideki örneklerin ise çoğunlukla “yeterli çeviri” olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada elde edilen bulgular kapsamında şu önerilerde bulunulabilir:

- Çalışmada incelenen eserin, üç yüz dilde çevirisi bulunmaktadır. Ara dil olarak seçilen Almanca, İngilizce gibi çevirilerinin, Türkçeye yapılan çevirileri ile orijinal dili olan Fransızca baz alınarak karşılaştırmalı incelemeleri mevcuttur. Çince, Korece, Japonca gibi Asya dillerine çevirileri baz alınarak Türkçe ile karşılaştırmalı çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu bağlamda ara dil olarak Asya dillerinden birinin seçilerek Türkçe çevirilerinden biri ile karşılaştırılarak incelenmesi faydalı olabilir.
- “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” bağlamında incelenen eserin Türkçe çevirilerinden seçilen örneklerdeki çeviri tercihleri, Werner Koller'in “*Eşdeğerlik Kuramı*” kapsamında incelenmeye uygundur. Bu bağlamda yapılacak bir inceleme ile literatüre katkı sağlanabilir.
- İncelenen eserden seçilen örneklerin, Toury'nin kuramı bağlamında “yeterli çeviri”veya “kabul edilebilir çeviri” oldukları değerlendirilmiştir. Aynı eserden seçilen örnekler yine Toury'nin “*Erek Odaklı Çeviri Kuramı*” bağlamında “süreç öncesi normlar”ve “süreç normları” baz alınarak incelenebilir.

Kaynakça

- Akgün, F. (2016). *Türkçede Küçük Prens Çevirileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz* (Master's thesis, Eastern Mediterranean University (EMU)-Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ)).
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bengi, I. (1993). Çeviri eleştirisi bağlamında eleştirel bilincin oluşması ve eleştiri, üst- eleştiri, çeviribilim ilişkileri. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 4, 25-50.
- Bengi, I., İnce, Ü., (1995). Çeviri Eğitiminde Kaynak Metni Yorumlamaya ve Çeviri Metni Oluşturmaya Yönelik Yöntem Arayışları: Geniş Bir Bakış Açısı. *Çeviribilim*, 1, 125-142.
- Demir, E. (2019). Notlarım: Bilimsel Araştırma Paradigmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı*, 1, 17.
- Ece, A., (2007). Erek Odaklı Kuram, Skopos Kuramı ve Bağintı Kuramı bağlamında çeviri eğitimi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, (26), 49-58.
- Exupery, A. S. *Le Petit Prince*, (1987) Paris: Reynal and Hitchcock Yayınevi

Fondation Antoine de Saint-Evupery, (2021, Ekim). *Jean de Saint Exupery (1863-1904)*.
<https://www.antoinedesaintexupery.com/personne/jean-de-saint-exupery-1863-1904/>

Genç, A & Yalçın P. (2021). Jean Cocteau'nun "Dehşet Çocuklar" İsimli Eserinin Ere Odaklı Çeviri Kuramı Işığında Çeviri Stratejileri ve İşlemleri Açısından İncelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 9(3).

Kocabıçak, (2018, 25 Mart). *Tomris Uyar*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uyar-tomris>

Neydim, N. (2005). Küçükprens çevirilerindeki çevirmen kararlarına ere odaklı bakışla karşılaştırmalı bir inceleme. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (17).

Öner, I. B. (2001). Çeviribilim terimleri sözlüğü. *İstanbul: Sel Yayıncılık*.

Öztürk, G. M. (2021). Gideon Toury'nin Ere Odaklı Çeviri Kuramı Kapsamında Orhan Hançerlioğlu'nun "Ali" Adlı Romanının Gürcüce Çevirisinin İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 954-967.

Toury, G. (1980). *In search of a theory of translation*. Porter Institute for Poetics and Semiotics, Tel Aviv University, 9-27.

Toury, G. (2012). Descriptive translation studies: And beyond. *Descriptive Translation Studies*, 1-366.

Türk Edebiyatçılar, (2023, 16 Ağustos). *Azra Erhat Kimdir? Hayatı ve Eserleri*.
<https://www.turkedebiyatcilar.net/azraerhat-kimdir-hayati-eserleri>

Woods, K. (2004, 6 April). *The Little Prince (Translation)*. [TheLittlePrince.pdf\(ubc.ca\)](http://TheLittlePrince.pdf(ubc.ca))

Yıldırım, A., & Simsek, H. (1999). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11 baskı: 1999-2018).

Zafer, S., & Söylemez, A. S. (2022). George Orwell'in '1984' romanının iki Türkçe çevirisindeki eğretilmeli ifadelerin norm ve eşdeğerlik temelli betimleyici bir incelemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 1191-1207.

Zeytinkaya, D. (2016). Gideon Toury'nin Ere Odaklı Kuramı Işığında Bedrettin Tuncel'in İnsandan Kaçan Başlıklı Çevirisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (4), 35-47.